

SAVA
OSIGURANJE

Sava osiguranje, d.d.
Podružnica Hrvatska
R. Frangeša Mihanovića 9
10110 Zagreb, Hrvatska
www.sava-osiguranje.hr
0800 913 023

**Izjava o glavnim štetnim utjecajima investicijskih odluka na
čimbenike održivosti Zavarovalnice Sava d.d., s kodom LEI
48510000OGX4W2DFYV52, za 2024. godinu**

Datum objave: 30. lipnja 2025.

Verzija 1

Sadržaj

1 Sažetak.....	3
2 Opis glavnih štetnih utjecanja investicijskih odluka na čimbenike održivosti.....	5
3. Opis politika za utvrđivanje i prioritarno razvrstavanje glavnih štetnih utjecaja investicijskih odluka na čimbenike održivosti.....	14
3.1 Opće smjernice kod uključivanja aspekta održivosti u investicijski proces.....	14
3.2 Izvori podataka	14
3.3 Metodologija mjerenja glavnih štetnih utjecaja	15
4 Politike suradnje	15
5 Reference na međunarodne standarde	16
5.1 Načela UN za odgovorne investicije, Globalni dogovor UN-a, smjernice OECD-a za međunarodna poduzeća te Glavna načela UN-a o poslovanju i ljudskim pravima.....	16
5.2 Pariški sporazum i Europski zeleni dogovor	16
Usporedba s prethodnim razdobljima	17

1 Sažetak

Zavarovalnica Sava, d.d. (društvo ili Zavarovalnica Sava) s kodom LEI 48510000OGX4W2DFYV52, uzima u obzir glavne štetne učinke svojih investicijskih odluka na čimbenike održivosti. Izjava o glavnim štetnim učincima na čimbenike održivosti društva Zavarovalnice Sava i njenih društava kćeri, to jest Sava osiguranje, d.d. - podružnice Hrvatska, odnosi se na razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2024. Pokazatelji se obračunavaju na temelju prosjeka kvartalnih udjela investicija u ovisna društva za vrijeme referentnog razdoblja od 1. siječnja do 31. prosinca 2024. te prema najnovijim raspoloživim podacima o glavnim štetnim učincima ovisnih društava (PAI).

Osiguravateljska grupa Sava, čiji je dio Zavarovalnica Sava, od 2021. godine uvela je održivu investicijsku politiku koja je utvrdila održive smjernice za investicijske odluke u upravljanju investicijama koje pokrivaju obveze imovinskih osiguranja, klasična životna osiguranja i vlastite izvore društva. Politika se tijekom godine višestruko prerađivala. Najnovija verzija koja je stupila na snagu u veljači 2025., objavljena je na web stranici poduzeća. Dokument se temelji na načelima uključivanja razmišljanja o okolišu, društvenim pitanjima i upravljanju u procese odlučivanja kod investiranja te kroz održive i odgovorne smjernice identificira nekonformne branše u koje poduzeća grupacije ne investiraju kako bi se tako ograničili štetni učinci investicijskih odluka. Zavarovalnica Sava u upravljanju investicijskim portfeljem dosljedno poštuje i provodi politiku grupe na način da u temeljiti pregled novih izdavatelja uključuje aspekte održivosti te prati cjelokupni investicijski portfelj s obzirom na štetne učinke čimbenika održivosti.

Investicije u uzajamne fondove koji pokrivaju obaveze životnih osiguranja kod kojih ugovaratelji osiguranja preuzimaju investicijski rizik nisu predmet održive investicijske politike jer Zavarovalnica nema mogućnosti utjecanja na investicijsku politiku uzajamnih fondova koje trenutno nudi u okviru investicijskih životnih osiguranja kod kojih ugovaratelji osiguranja preuzimaju investicijski rizik.

U okviru financijskog proizvoda investicijskih životnih osiguranja kod kojih ugovaratelji osiguranja preuzimaju investicijski rizik, Sava ugovarateljima osiguranja pruža mogućnost izbora uzajamnih fondova u upravljanju Save Infonda d.o.o. (Sava Infond). Sava Infond upravlja većinom fondova koji su dio ponude Save, naime, deset od ukupno petnaest fondova, prema čl. 8 SFDR. Prije sklapanja životnog osiguranja kod kojeg preuzimaju investicijski rizik, ugovaratelji osiguranja su s time upoznati.

U nastavku su predstavljeni glavni štetni utjecaji na čimbenike održivosti.

Tablica 1: Sažetak glavnih štetnih utjecanja na čimbenike održivosti

Vrijedi za	Područje	KPI	Tablica	br.	
Pokazatelji koji se koriste za investicije u poduzeća u koje se ulaže	Klimatski i drugi ekološki pokazatelji	Emisije ugljičnih plinova (SP)	1	1	
		Ugljični otisak	1	2	
		Intenzitet SP-a poduzeća u koja se ulaže	1	3	
		Izloženost poduzećima aktivnim u sektoru fosilnih goriva	1	4	
		Udio potrošnje i proizvodnje energije iz neobnovljivih izvora	1	5	
		Intenzitet potrošnje energije na klimatski sektor s velikim utjecajem	1	6	
		Djelatnosti koje negativno utječu na osjetljiva područja bioraznolikosti	1	7	
		Emisije u vodu	1	8	
	Pokazatelji za područja socijalne odgovornosti i odgovornosti u vezi sa zaposlenima, poštivanja ljudskih prava te borbe protiv korupcije i mita	Odnos između opasnog otpada i radioaktivnog otpada	1	9	
			Kršnja načela globalnog dogovora UN-a (UN Global Compact) i smjernica Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) za međunarodna poduzeća	1	10
			Nedostatak postupaka i mehanizama za usklađenost, kojima se prati usklađenost s načelima Globalnog dogovora UN-a i smjericama OECD-a za međunarodna poduzeća	1	11
			Neprikladna razlika u plaći	1	12
			Zastupljenost spolova u odborima	1	13
			Izloženost spornom oružju (protupješačke mine, kasetno streljivo, kemijsko oružje i biološko oružje)	1	14
Pokazatelji koji se upotrebljavaju za investicije u državne i nadnacionalne subjekte	Ekološki	Intenzitet SP-a	1	15	
	Socijalni	Države u koje se ulaže gdje dolazi do kršenja socijalnih prava	1	16	
Pokazatelji koji se upotrebljavaju za investicije u nekretninska sredstva	Fosilna goriva	Izloženost fosilnim gorivima preko nekretninskih sredstava	1	17	
	Energijska učinkovitosti	Izloženost energijski neučinkovitim nekretninskim sredstvima	1	18	
Dodatni pokazatelji koji se upotrebljavaju za investicije u poduzeća u koja se ulaže	Ekološki pokazatelj (emisije)	Investicije u poduzeća bez inicijativa za smanjenje emisija ugljika	2	4	
	Pokazatelj za poštivanje ljudskih prava	Broj slučajeva ozbiljnih problema i incidenata u vezi s ljudskim pravima, povezanih s poduzećima u koja se ulaže, na temelju ponderiranog prosjeka	3	14	

2 Opis glavnih štetnih utjecanja investicijskih odluka na čimbenike održivosti

U nastavku su kvalitativno i kvantitativno predstavljeni pokazatelji PAI, kako ih određuje Prilog I delegirane uredbe SFDR.

Detaljniji opis metodologije mjerenja glavnih štetnih utjecaja nalazi se u poglavlju 3.

Tablica 2: Pokazatelji koji se upotrebljavaju za investicije u poduzeća u koja se ulaže

Pokazatelj štetnih utjecaja na trajnost	Kriterij	Utjecaj (2024.)	Utjecaj (2023.)	Jedinica	Pokriv enost (2024.)	Pokrivenost (2023.)	Objašnjenje	Usvojene mjere, planirane mjere i ciljevi definirani za sljedeće referentno razdoblje	
KLIMATSKI I DRUGI EKOLŠKI POKAZATELJI									
Emisije stakleničkih plinova (SP)	1.Emisije stakleničkih plinova	Emisija SP opsega 1	23.982,21	31.384,50	t CO ₂ e	73,96 %	71,31 %	<p>U skladu s održivom investicijskom politikom Sava osiguranje ograničava svoja ulaganja u sektor s intenzivnim emisijama SO opsega 1. Uslijed toga opada vrijednost emisija SP opsega 1 u godini 2024. za 7.402,291 t CO₂⁽²⁾_{eu} usporedbi s 2023., unatoč većoj pokrivenosti prijavljenih podataka.</p>	<p>Usvojene mjere Kod upravljanja portfeljem ulaganja poduzeće slijedi održivu investicijsku politiku Zavarovalnice Sava te se obvezuje nadzirati i ograničavati vlastiti intenzitet emisije stakleničkih plinova. Strateško usmjeravanje prema smanjenju emisija temelji se na očekivanju da i druge gospodarske i društvene jedinice ispunjavaju svoje obveze kako bi se postignuli ciljevi europskog Green Deala te Pariškog sporazuma općenito.</p> <p>Planirane mjere Početkom 2025. godine, Grupa osiguravajućih društava Sava donijela je obnovljenu politiku održivog ulaganja, kojom će društvo i dalje ograničavati i nadzirati količinu emisija stakleničkih plinova (TGP). To će se provoditi prvenstveno isključivanjem ulaganja koja premašuju pragove u sektorima poput rudarenja termo ugljena, proizvodnje električne energije temeljene na termo ugljenu, konvencionalne eksploatacije nafte i plina te proizvodnje nafte i plina iz škriljevaca. Općenito, društvo će nastojati uskladiti se s politikom održivog ulaganja koja iz portfelja isključuje prethodno navedene neželjene djelatnosti.</p> <p>Uz to, Osiguravateljska grupa Sava, unutar koje djeluje Osiguranje Sava, tijekom 2024. godine pristupila je partnerstvu PCAF, u okviru kojeg će grupa po prvi put izvještavati za sve svoje članice 2027. godine. Društvo također razvija i nadograđuje metodologiju izračuna ugljičnog otiska financiranih emisija, o čemu izvještava u sklopu grupnog izvješća o održivosti.</p>
		Emisije SP opsega 2	4.815,72	4.685,65	t CO ₂ e	73,96 %	71,31 %	<p>Zavarovalnica Sava prati i ograničava ulaganje u sektore s intenzivnim ispuštanjem emisija stakleničkih plinova opsega 2, koji predstavljaju posredne emisije SP-a, koje nastaju zbog potrošnje kupljene električne energije, grijanja, hlađenja ili pare poduzeća u koja se ulaže. No, ipak lagano raste vrijednost emisija SP opsega u 2024. i to za 130,07 t CO₂⁽²⁾_e. Ovo se može svesti na veće područje pokrivenosti prijavljenih podataka.</p>	

	Emisije SP opsega 3	161.455,61	155.305,15	t CO ₂ e	74,03 %	71,02 %	Sava nadzire i ograničava ulaganja u sektore s intenzivnim emisijama stakleničkih plinova iz domene opsega 3, prvenstveno ona ulaganja koja predstavljaju neizravne emisije stakleničkih plinova, a koje proizlaze iz potrošnje kupljene električne energije, topline, hlađenja ili pare od strane poduzeća u koja se ulaže. Unatoč tome, vrijednost emisije SP opsega 3 porasla je u odnosu na prethodno razdoblje za 6.150,46 tona CO ₂ . Taj je porast rezultat poboljšanja prikupljanja podataka, kao i povećanja vrijednosti investicijskog portfelja.	Ciljevi za sljedeće referentno razdoblje Društvo ima definiranu strategiju upravljanja ulaganjima do 2027. godine, u kojoj je postavljen cilj da se ugljični otisak ulaganja svake godine smanji, odnosno poboljša za 10 %, ako je to moguće i opravdano. Društvo će i u narednom razdoblju pokušati ostvariti taj cilj, ograničavanjem ulaganja u sektore opisane među planiranim mjerama te ulaganjem u održive investicije. Među ključnim ciljevima strategije upravljanja ulaganjima je i udio održivih ulaganja (25 %). Udio održivih ulaganja krajem 2024. godine znatno se povećao zahvaljujući ulaganjima u takve investicije te je krajem 2024. iznosio 31,5 %.
	Ukupne emisije SP (Opseg 1, 2 und 3)	189.200,65	191.472,54	t CO ₂ e	73,90 %	71,02 %	U izvještajnom razdoblju emisije SP u usporedbi s prethodnim razdobljem su stagnirali za 2.271,89 t CO ₂ , dok je pokrivenost izvještavanih podataka narasla.	
2. Ugljični otisak	Ugljični otisak	398,16	502,24	t CO ₂ e / mil. eura investicija	73,90 %	71,02 %	Ugljični otisak ukupnih emisija stakleničkih plinova (TGP) u odnosu na vrijednosti poduzeća u koja se ulaže smanjio se u odnosu na prethodno razdoblje za 104,08 t CO ₂ e po milijun eura ulaganja. Unatoč poboljšanju pokrivenosti podacima, pokazatelj je zabilježio smanjenje vrijednosti ugljičnog otiska. To smanjenje usklađeno je s održivim ciljevima društva kao i s politikom održivog ulaganja, kojom se društvu nameću ograničenja u pogledu ulaganja u sektore s visokim ugljičnim otiskom.	
3. Intenzitet stakleničkih plinova poduzeća u koja se ulaže	Intenzitet stakleničkih plinova poduzeća u koja se ulaže	1.304,24	966,80	t CO ₂ e / mil. EUR prihoda poduzeća	96,97 %	91,84 %	Vrijednost ukupnih emisija stakleničkih plinova (TGP) u odnosu na prihode poduzeća u koja se ulaže povećala se u usporedbi s 2023. godinom za 337,44 t CO ₂ e po milijun eura prihoda poduzeća. Ovo povećanje prvenstveno proizlazi iz veće pokrivenosti podacima.	

	4. Izloženost poduzeća koje djeluju u području fosilnih goriva	Udio ulaganja u poduzećima koje su aktivne u području fosilnih goriva	7,30	8,51	%	94,59 %	91,97 %	Društvo u svojoj politici održivog ulaganja ima definirane kriterije kojih se pridržava te ne ulaže u poduzeća koja više od 10 % svojih prihoda ostvaruju iz sektora fosilnih goriva. Posljedično, u 2024. godini došlo je do smanjenja izloženosti poduzećima koja djeluju u sektoru fosilnih goriva za 1,21 postotna boda.	
	5. Udio potrošnje i proizvodnje neobnovljivih izvora energije	Udio potrošnje i proizvodnje neobnovljivih izvora energije u poduzećima u koja se investira, u usporedbi s obnovljivim izvorima energije, izraženo u postotnim bodovima ukupnih izvora energije	62,88	69,12	%	64,69 %	72,44 %	U referentnom razdoblju udio potrošnje energije iz neobnovljivih izvora poduzeća smanjio se za 6,24 postotna boda, što je u skladu sa strateškim ciljevima i politikom održivog ulaganja grupe.	
	6. Intenzitet potrošnje energije u klimatski relevantnom sektoru	Potrošnja energije GWh po milijunu prihoda poduzeća u koja se ulaže u klimatski relevantnom sektoru	A: 0,40 B: 0,99 C: 0,45 D: 1,82 E: 0,97 F: 0,16 G: 0,21 H: 1,02 L: 0,46	A: 0,44 B: 1,50 C: 0,70 D: 3,05 E: 1,53 F: 0,18 G: 0,30 H: 0,91 L: 0,59	GWh / mil. EUR prihoda poduzeća	81,31 %	78,45 %	Sve gospodarske grane su u vremenu izvještavanja zabilježile smanjenje vrijednosti, uz izuzetak koda NACE H (promet i skladištenje), gdje je zabilježen porast potrošnje energije za 0,11 GWh/mil. EUR prihoda poduzeća. Ovo se može svesti na veći stupanj pokrivenosti podataka. Osim toga, poduzeće u području prometa i skladištenje trenutno nema direktna investicijska ograničenja.	
Biološka raznolikost	7. Aktivnosti koje negativno utječu na osjetljiva područja biološke raznolikosti	Udio investicija u poduzeća koja djeluju ili imaju sjedište u područjima osjetljive biološke raznolikosti ili blizu njih i čije aktivnosti imaju negativan utjecaj na ova područja.	7,86	0,12	%	95,42 %	91,99 %	Za vrijeme referentnog razdoblja porastao je udio investicija u poduzeća koja se nalaze ili djeluju u područjima s osjetljivom biološkom raznolikošću ili u njihovoj blizini, u usporedbi s prethodnim razdobljem za 7,74%	Usvojene i planirane mjere i ciljevi za iduće referentno razdoblje Poduzeće trenutno nema definirani cilj za smanjenje učinaka na biološku raznolikost Poduzeće u svojem investicijskom procesu uzima u obzir i branše koje su isključene, a navedene u politici za održive investicije, za koje se pretpostavlja da imaju indirektni pozitivan utjecaj na smanjenje negativnih utjecaja na osjetljiva područja biološke raznolikosti.

Voda	8. Emisije u vodu	Tone emisija u vodu od strane poduzeća u koje se investira, po milijun eura u investicije, izraženo kao ponderirani prosjek	0,05	12,93	t emisija / mil. EUR u investicijama	1,19 %	0,78 %	Postoji značajno smanjenje od 12,88 t emisija / mil. € investicija u poduzećima koja zagađuju vodu u 2024. godini u usporedbi s 2023.	Usvojene i planirane mjere i ciljevi za referentno razdoblje Trenutno poduzeće nema definirani cilj za smanjenje investicija u poduzeća koja zagađuju vodu. Unatoč poboljšanju, pokazatelj pokazuje vrlo malu pokrivenost podacima. Poduzeće je uvjeren, da će se poboljšanjem izvještavanja kroz druge financijske i nefinancijske institucije poboljšati i pokrivenost podacima, pri čemu se povećava točnost podataka prijavljenih s ovim pokazateljem. Poduzeće smatra da će uzimajući u obzir isključene braše u investicijski proces imati indirektni pozitivan utjecaj na smanjenje štetnih emisija u vode.
Otpad	9.Odnos od opasnog do radioaktivnog otpada.	Tone opasnog i radioaktivnog otpada koje proizvoda poduzeća u koja se investira, po milijun eura investicija, izraženo kao ponderirani prosjek.	1,91	4,95	Tone otpada / mil. EUR u investicijama	31,86 %	29,18 %	Pokazatelj koji mjeri tone opasnog i radioaktivnog otpada koje proizvode ovisna poduzeća, pokazuje za 2024. godinu smanjenje prema prethodnoj godini za 3,04 t otpada / mil. € investicija	Usvojene i planirane mjere i ciljevi za iduće referentno razdoblje Poduzeće za ovaj pokazatelj nije donijelo ili planiralo mjere, no očekuje da će u budućim razdobljima izvještavanja imati pozitivan indirektni utjecaj na smanjenje opasnog i radioaktivnog otpada, pri čemu uzima u obzir izuzete branše u investicijskom procesu.
POKAZATELJ ZA DRUŠTVENE I RADNOPRAVNE STVARI, POŠTIVANJE LJUDSKIH PRAVA I SUZBIJANJE KORUPCIJE I MITA									
Važnost za društvo i zaposlenike	10. Prekršaji protiv UN-ovog Global Compacta i OECD-smjernica za multinacionalna poduzeća	Udio investicija u poduzećima koji su bili umiješani u prekršaje protiv načela UN-ovog Global Compact-a ili OECD-smjernica za multinacionalna poduzeća	0,18	0,54	%	96,34 %	47,00 %	Za vrijeme referentnog razdoblja smanjio se udio investicija u poduzećima koja su načinila prekršaje protiv načela UN-ovog Global Compacta ili OECD-smjernica za multinacionalna poduzeća i to za 0,36 % u usporedbi s prethodnim razdobljem. Poduzeće će nastaviti truditi se oko smanjenja tih prekršaja, pri čemu u 2025. prihvaća novi kriterij u svoju politiku za održive investicije, koji ograničava direktne investicije u poduzeća koja čine prekršaje protiv načela UN-ovog Global Compacta ili OECD-smjernica za multinacionalna poduzeća.	Usvojene mjere Sava Re, d.d., kao društvo majka Sava Insurance Company, 2021. godine pristupilo je UN-načelima za odgovorno investiranje koji težište stavljaju na odgovorne poslovne prakse u područjima ljudskih prava, rada, okoliša i korupcije. U okviru investicijskog procesa, poduzeće provjerava prekršaje protiv UN-ovih načela i njihovo pridržavanja te se obvezuje uključiti ta načela u investicijski proces. Planirane mjere Od 2025. poduzeće će u skladu s prerađenom politikom za održive investicije kvartalno nadzirati udio u investicijama u poduzećima koja su bila upletena u prekršaje protiv UN-ovog Global Compacta ili OECD- smjernica za multinacionalna poduzeća. Društvo će i dalje provoditi stroge dubinske provjere novih izdavatelja u tom smislu te neće financirati izdavatelje koji su umiješani u prekršaje protiv tih načela. Istovremeno će poduzeće nadzirati svoj postojeći portfelj u odnosu

								na taj pokazatelj. Ciljevi za sljedeće referentno razdoblje 2025. godine Sava Insurance Group donijela je novu politiku za održive investicije, u kojoj je definirala kriterije »Povrede ljudskih prava prema UN-ovom Global Compact" te "Povrede ljudskih prava prema OECD-smjernicama" kao kriterije isključivanja. Ako neka postojeća investicija u portfelju investicija poduzeća čini prekršaj protiv jednog od ovih kriterija, stavlja se na listu isključenja. Poduzeće više neće investirati u ulaganja koja možda čine prekršaj protiv ovih kriterija.
11. Nedostatak postupaka i mehanizama za nadzor pridržavanja načela UN-ovog Global Compacta i OECD-smjernica za multinacionalna poduzeća.	Udio investicija u poduzeća u koja se investira bez postupka nadzora pridržavanja načela UN-ovog Global Compact-a ili OECD-smjernica za multinacionalna poduzeća ili mehanizama za postupanje sa žalbama u odnosu na prekršaje protiv načela UN-ovog Global Compacta ili OECD-smjernica za multinacionalna poduzeća	1,88	39,03	%	96,34 %	91,92 %	U referentnom razdoblju se udio investicija u poduzećima koja ne nadziru pridržavanje načela UN-ovog Global Compacta ili OECD-smjernica, u usporedbi s prethodnim razdobljem znatno smanjio za 37,15 postotna boda.	Usvojene i planirane mjere i ciljevi za sljedeće referentno razdoblje Vidi pokazatelj 10.
12. Neprilagođena nejednakost plaća	Prosječna neprilagođena nejednakost plaća u poduzećima u koja se investira	11,28	14,18	%	20,62 %	20,86 %	Pokazatelj za nejednakost plaća u poduzećima u koja se investira, opao je u referentnom razdoblju za 2,9 postotna boda.	Usvojene i planirane mjere i ciljevi za sljedeće referentno razdoblje Poduzeće trenutno nije donijelo ili planiralo mjere za taj pokazatelj, no, polazi od toga da će se pozitivno odraziti na prosječnu neprilagođenu nejednakost u plaćama u poduzećima u koje se investira, pri čemu slijedi UN-ov Global Compact i OECD-smjernice za multinacionalna poduzeća u investicijskom procesu.

13. Zastupljenost spolova u upravama	Prosječan odnos žena i muškaraca u upravama poduzeća u koje se investira, izraženo kao postotna stopa ukupnih članova uprave	36,66	35,74	%	78,28 %	80,52 %	Kod pokazatelja za zastupljenost žena i muškaraca u vodećim organima bilježi se lagani porast u 2024. godini u usporedbi s prethodnom godinom.	Usvojene i planirane mjere te ciljevi za referentno razdoblje Poduzeće nema tekuće ili planirane mjere za ovaj pokazatelj, no, očekuje da će se pozitivno indirektno odraziti na prosječan odnos žena i muškaraca u upravama poduzeća, u koje investira, pri čemu se pridržava načela UN-ovog Global Compacta i OECD-smjernica za multinacionalna poduzeća u investicijskom procesu.
14. Izloženost spornom oružju (protupješačke mine, kasetno streljivo, kemijsko oružje i biološko oružje)	Udio investicija u poduzeća u koja se ulaže, a koja se bave proizvodnjom ili prodajom oružja.	0,12	0,15	%	96,25 %	92,15 %	2024. godine pada udio investicija u poduzeća koja se bave proizvodnjom ili prodajom spornog oružja, za 0,03 postotna boda. Kao i u prošloj godini, društvo u tom razdoblju izvještavanja nije imalo direktne investicije u pozajmicama poduzeća koja djeluju u području proizvodnje ili prodaje spornog oružja. Angažman u spornom oružju provodio se u razdoblju izvještavanja isključivo putem investicijskih fondova koji obveze pokrivaju iz životnih osiguranja.	Usvojene mjere Proizvodnja i prodaja spornog oružja nalazi se na listi isključenih branši, kako je definirano u održivoj politici investiranja, te se odnosi na direktan angažman kod proizvođača spornog oružja, koja poduzeće nema u svom ulagačkom portfelju. Usvojene mjere i ciljevi za sljedeće referentno razdoblje Društvo će portfelj i dalje u odnosu na ovaj pokazatelj nadzirati te provjeravati na individualnoj bazi, je li potrebno svakog izdavatelja isključivati iz investicijskog portfelja.

* Obračun i usporedba PAI za 2023. i 2024. temelje se na podacima MSCI, dok se PAI Izjava 2023. objavljena 2024. temeljila na podacima Moody's-a.

Tablica 3: Pokazatelji koji se upotrebljavaju za investicije u državne i nadnacionalne subjekte

Pokazatelj štetnih utjecaja na održivost	Kriterij	Utjecaj (2024.)*	Utjecaj (2023.)*	Jedinica	Pokrivenost (2024.)	Pokrivenost (2023.)	Objašnjenje	Usvojene mjere, planirane mjere i ciljevi određeni za sljedeće referentno razdoblje	
Ekološki	15. Intenzitet SP-a	Intenzitet SP-a država u koje se ulaže	247,37	293,94	t CO ₂ e / mil. EUR BIP	83,14 %	86,79 %	Intenzitet SP-a zemalja u koje se ulaže, do 2024. god. Smanjio se za 46,57 t CO ₂ e / mil. € BDP.	Usvojene i planirane mjere i ciljevi za sljedeće referentno razdoblje Vidi pokazatelje 1-6.
Socijalni	16. Zemlje u koje se ulaže, a gdje dolazi do kršenja socijalnih prava	Broj država u koje se ulaže, a u kojima dolazi do kršenja socijalnih prava (apsolutni broj i relativni broj, podijeljen s brojem svih država u koje se ulaže), kako su navedene u međunarodnim ugovorima i konvencijama, načelima Ujedinjenih naroda i, gdje je relevantno, u nacionalnom zakonodavstvu	4,75 (apsolutni broj) 4,91% (relativni broj)	6,00 (apsolutni broj) 6,39 % (relativni broj)	Apsolutni i relativni broj	83,14 %	86,79 %	I apsolutni i relativni broj svih država u koje se ulaže, a u kojima se krše socijalna prava, smanjio se u usporedbi s prethodnim referentnim razdobljem. Do izloženosti u državama u kojima dolazi do kršenja socijalnih prava dolazi zbog uzajamnih fondova po izboru ugovaratelja osiguranja, na koje društvo nema neposredan utjecaj. Unatoč tome, u usporedbi s 2023., u 2024. apsolutni broj se smanjio za 1,25, dok se relativni broj u 2024. godini u usporedbi s prethodnim razdobljem smanjio za 1,48.	Usvojene i planirane mjere i ciljevi za sljedeće referentno razdoblje Od 2025. godine će društvo nadzirati investicijski portfelj te pojedinačno provjeravati je li potrebno isključivati pojedinog izdavatelja iz investicijskog portfelja.

* Obračun i usporedba PAI za 2023. i 2024. temelje se na podacima MSCI, dok se PAI Izjava 2023. objavljena 2024. temeljila na podacima Moody's-a.

Tablica 4: Pokazatelji koji se upotrebljavaju za investicije u nekretninska sredstva

Štetan utjecaj na održivost		Kriterij	Utjecaj (2024.)	Utjecaj (2023.)	Jedinica	Pokrivenost (2024.)	Pokrivenost 2023.	Objašnjenje	Usvojene mjere, planirane mjere i ciljevi za sljedeće referentno razdoblje
Fosilna goriva	17. Izloženost fosilnim gorivima preko nekretninskih sredstava	Udio investicija u nekretninska sredstva uključena u dobivanje, pohranjivanje, transport ili proizvodnju fosilnih goriva	1,00	0,00	%	28 %	21 %	U 2024. godini raste udio investicija u nekretnine koje sudjeluju u dobivanju, pohranjivanju, transportu ili proizvodnji fosilnih goriva u usporedbi s 2023. godinom za 1 %. Ovaj porast može se svesti na proširenu pokrivenost.	<p>Usvojene mjere Poduzeće uzima u obzir kriterije održivosti za investicije u infrastrukture, nekretninske fondova i druge alternativne investicije, budući da nepridržavanje ESG- smjernica općenito predstavlja kriterij za isključenje kod odlučivanja o investicijama u fondove i neposredne projekte. Trenutno gotovo sve alternativne investicije u portfeljima Zavarovalnice Sava, koji su u obliku alternativnih fondova, slijede bar jedan standard održivosti za sektor (UNPRI – United Nations Principles of Responsible Investments, GRESB – Global Real Estate Sustainability Benchmark, TCFD – Task Force on Climate-related Financial Disclosures).</p> <p>Planirane mjere Zavarovalnica Sava će kod ovakvih investicija i dalje slijediti kriterije održivosti. Cilj za sljedeće referentno razdoblje je pribaviti što više podataka o ovom utjecaju.</p>
Energetska učinkovitost	18. Izloženost energetske neučinkovitim nekretninskim sredstvima	Udio investicija u energetske neučinkovita nekretninska sredstva	37,00	33,00	%	34 %	37 %	U 2024. godini raste udio investicija u energetske neučinkovita nekretninska sredstva za 4 postotna boda. Poduzeće je dobilo podatke za svoje vlastite nekretnine i neke nekretninske i infrastrukturne fondove.	<p>Usvojene i planirane mjere Društvo je pribavilo i obračunalo podatke za vlastite nekretnine i neke nekretninske i infrastrukturne fondove. U sljedećem referentnom razdoblju poduzeće će se potruditi pribaviti podatke za druge takve fondove, kako bi se poboljšala pokrivenost.</p>

* Obračun i usporedba PAI za 2023. i 2024. temelje se na podacima MSCI, dok se PAI Izjava 2023. objavljena 2024. temeljila na podacima Moody's-a.

Tablica 5: Dodatni pokazatelji koji se upotrebljavaju za investicije u poduzeća u koja se ulaže

Štetan utjecaj na održivost		Kriterij	Utjecaj (2024.)	Utjecaj (2023.)	Jedinica	Pokrivenost (2024.)	Pokrivenost (2023.)	Objašnjenje	Usvojene mjere, planirane mjere i ciljevi za sljedeće referentno razdoblje
Utjecaji na okoliš (emisije)	4. Investicije u poduzeća bez inicijativa za smanjenje emisija ugljika	Udio investicija u poduzeća u koja se ulaže, a koja nemaju inicijative za smanjenje emisija ugljika, namijenjene usklađivanju s Pariškim sporazumom	36,28	34,52	%	86,05 %	88,17 %	Kod investicija u poduzeća bez inicijativa za smanjenje emisija ugljika došlo je laganog porasta za 1,76 postotna boda u referentnom razdoblju, u usporedbi s prethodnim razdobljem.	Usvojene i planirane mjere te ciljevi za sljedeće referentno razdoblje Pogledajte pokazatelje 1–6.
Poštovanje ljudskih prava	14. Broj utvrđenih slučajeva ozbiljnih problema i incidenata u vezi s ljudskim pravima	Broj primjera ozbiljnih problema i incidenata u vezi s ljudskim pravima, povezanih s poduzećima u koja se ulaže, na temelju ponderiranog prosjeka	0,00	0,00	Broj	72,29 %	70,37 %	Kod pokazatelja koji prikazuje broj primjera ozbiljnih problema i incidenata u vezi s ljudskim pravima, u 2024. godini nije bilo promjena u odnosu na prethodno referentno razdoblje	Usvojene i planirane mjere te ciljevi za sljedeće referentno razdoblje Cilj je i u budućnosti izbjegavati investicije u poduzeća kod kojih dolazi do teških incidenata u vezi s ljudskim pravima.

* Obračun i usporedba PAI za 2023. i 2024. temelje se na podacima MSCI, dok se PAI Izjava 2023. objavljena 2024. temeljila na podacima Moodya.

3. Opis politika za utvrđivanje i prioritetno razvrstavanje glavnih štetnih utjecaja investicijskih odluka na čimbenike održivosti

3.1 Opće smjernice kod uključivanja aspekta održivosti u investicijski proces

Održiva investicijska politika Zavarovalnice Sava definira pristup u vezi s ekološkim, socijalnim i upravljačkim aspektima investicijskih odluka te određuje popis isključenih branši u koje Zavarovalnica Sava ne ulaže. Pri tome Sava uzima u obzir glavne štete utjecaje investicijskih odluka na čimbenike održivosti. Popis isključenih branši obuhvaća sektore kao što su proizvodnja oružja, duhana, energije iz ugljena, nafte iz škriljevca i sl. Više informacija o popisu isključenih branši pronaći ćete u održivoj investicijskoj politici koja je objavljena na web stranici poduzeća. U okviru aktivnog vlasništva Zavarovalnica Sava prati neposredne investicije i sudjeluje na skupštinama, ako procijeni da na njih ima bitan utjecaj.

Ciljeve povezane s aspektom održivosti upravljanja investicijama, društvo je definiralo u Strategiji održivog razvoja Zavarovalnice Sava, d.d., za razdoblje 2023.–2027., koju je usvojila Uprava društva i koja je na snazi od 1. 1. 2023.

Zavarovalnica Sava sklona je ulaganju u vrijednosne papire izdane za financiranje zelenih odnosno ekoloških projekata (tzv. zelene obveznice, eng. green bonds), i održive obveznice (eng. sustainability bonds), koje su namijenjene financiranju zelenih i socijalnih održivih ciljeva izdavatelja.

Udio ukupnih investicija društva u kojima su poštivane smjernice ESG-a, 31. 12. 2024. je iznosio 31,5% (2023.: 24,6 %). U te investicije se osim obveznica ESG-a ubrajaju također uzajamni fondovi i indeksni investicijski fondovi (eng. exchange-traded fund – ETF, bez »unit-linked« fondova), koji slijede načela ESG-a, te također investicije u alternativne fondove (infrastrukturni i nekretninski fondovi, infrastrukturni neposredni projekti te fondovi privatnog duga), koji slijede načela ESG-a. Povećanjem udjela investicija kod kojih se slijede smjernice ESG-a, društvo posredno ograničava štetne utjecaje investicijskih odluka, zato će i ubuduće biti aktivno u toj vrsti investicija. Podatkovna zbirka ESG-a postupno se dopunjava podacima koji su potrebni za precizniju procjenu glavnih štetnih utjecaja investicijskih odluka na čimbenike održivosti. Posljedično društvo postupno prilagođava također procese i politike povezane s održivošću, te ih redovno ažurira i dopunjava.

Uprava Zavarovalnice Sava prati ostvarivanje održive investicijske politike redovitim povremenim pregledima usklađenosti te potvrđuje izjavu o glavnim štetnim utjecajima na čimbenike održivosti prije objave na mrežnoj stranici.

3.2 Izvori podataka

Nakon izvedbe temeljitog pregleda ponuđača podataka na tržištu, Sava Insurance Group je u ime svojih društava kćeri sklopila ugovor o stjecanju i korištenju podataka u listopadu 2024. godine s novim ponuđačem podataka MSCI Inc. Prošlih godina poduzeće je surađivalo s Moody's, s kojim je kraj suradnji došao krajem 2024. godine. Društvo je za sastavljanje ove izjave podatke dobilo od ponuđača podataka MSCI Inc. i iz vlastitih izvora.

3.3 Metodologija mjerenja glavnih štetnih utjecaja

MSCI je primijenilo metodu baziranu na SFDR za obračun PAI kako za referentno razdoblje 1. siječnja do 31. prosinca 2024. tako i za proteklo razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2023. kako bi se zajamčila usporedivost PAI. Društvo polazi od toga su metode ekstrakcije podatka i postupci obračuna faktora MSCI Inc. pouzdani i vjerodostojni.

Osim 18 obveznih pokazatelja PAI, kako proizlaze iz delegirane uredbe SFDR, u oba razdoblja smo pripremili također izračune za dva dodatna pokazatelja iz priloga delegirane uredbe SFDR, i to klimatski odnosno ekološki pokazatelj iz tablice 2. i pokazatelj za područje socijalne odgovornosti iz tablice 3.

Pokazatelji su izračunati na temelju prosjeka kvartalnih udjela investicija u poduzeća u koja se ulagalo u referentnom razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2024. i s obzirom na najnovije raspoložive podatke o glavnim štetnim utjecajima poduzeća u koja je društvo ulagalo.

Za sve pokazatelje, uz izuzetak pokazatelja 1.17 i 1.18, društvo je primalo podatke iz eksternog ESG-ponuđača podataka, dok su podaci za obračun pokazatelja 1.17 i 1.18 (investicije u nekretninsku imovinu) direktno od fondova u koje je poduzeće investiralo, kao o vlastite investicijske imovine poduzeća.

Društvo je kod investicija u uzajamne fondove, indeksne investicijske fondove (ETF) te alternativne fondove (infrastrukturni, nekretninski i fondovi privatnog duga) izvelo pristup uvida (eng. look-through approach), čime je osiguralo izračun utjecaja s obzirom na pojedinačne investicije u navedenim fondovima. Pristup uvida izveden je za prvu razinu investicija u fondu.

MSCI Inc. kao vanjski ESG-isporučitelj podataka za obračun PAI koristi sljedeće izvore radi prikupljanja podataka koje je poduzeće prijavilo:

- Direktni podaci poduzeća: izvješća o održivosti, godišnja izvješća, izvješća nadzornih odbora i web stranice poduzeća;
- Indirektni podaci poduzeća: podaci koje objavljuju tijela vlasti, podaci iz industrijskih i trgovačkih udruga te podaci pružatelja financijskih usluga;
- Direktna komunikacija s poduzećima.

Gdje na raspolaganju nisu podaci poduzeća, koriste se (ako je moguće) kriteriji na temelju drugih podatkovnih zapisa MSCI Inc. Ti podatkovni zapisi sastavljaju se prema vlastitim metodama te se temelje na podacima poduzeća, usporedivim jedinicama sektora i tržišta, medija, nevladinih organizacija kao i multilateralnim i drugim vjerodostojnim institucijama. MSCI Inc. procjenjuje i provjerava izdavatelje pripremljenih podataka prije objavljivanja u pogledu njihove kvalitete.

4 Politike suradnje

Suradnja s poduzećima u koja društvo ulaže može povoljno utjecati kako na rezultate ulaganja tako i na društvo i okoliš. Društvo se zauzima za odgovornu suradnju s poduzećima i državama, kako bi se zaštitili interesi njenih stranaka i ispunili ciljevi i smjernice iz održive investicijske politike. Suradnja se izvodi praćenjem poduzeća i država, neslužbenim raspravama ili službenim putem, ostvarivanjem prava glasa.

Grupa je potpisnica Načela Ujedinjenih naroda za odgovorne investicije (UNPRI) i Globalnog dogovora UN-a (UNG). Postupanje u skladu sa spomenutim načelima uključuje također mogućnost suradnje s drugim dioničarima, kako bi se poduzeća i države potaknuli na ostvarivanje tih načela. Osiguravateljska grupa Sava nema utjecaja na investicijsku politiku društava za upravljanje sredstvima. S obzirom na to, nema ni mogućnost provođenja aktivnosti smanjivanja glavnih štetnih utjecaja u smislu suradnje s poduzećima.

5 Reference na međunarodne standarde

5.1 Načela UN za odgovorne investicije, Globalni dogovor UN-a, smjernice OECD-a za međunarodna poduzeća te Glavna načela UN-a o poslovanju i ljudskim pravima

Sava Re, d.d., je kao matično društvo Zavarovalnice Sava 2021. godine postala potpisnica Načela UN-a za odgovorne investicije (eng. United Nations Principles for Responsible Investment) i načela Globalnog dogovora UN-a (eng. United Nations Global Compact) te podupire smjernice Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) za međunarodna poduzeća. Potpisivanjem Globalnog dogovora UN-a obvezala se da će poštivati Opću deklaraciju UN-a o ljudskim pravima, radne standarde Međunarodne organizacije rada te glavna načela UN-a za poslovanje i ljudska prava. Prihvaćanjem tih obveza, Zavarovalnica Sava kontinuirano teži k njihovu uključivanju u investicijske odluke, zato je ta načela uključila u održivu investicijsku politiku, koju slijedi u svom investicijskom procesu

5.2 Pariški sporazum i Europski zeleni dogovor

U društvu se sve više pažnje posvećuje rizicima povezanim s održivošću. U strateškom razdoblju 2023.–2027. Osiguravateljska grupa Sava pridaje veliku važnost održivom razvoju, pa je u suradnji sa svim društvima unutar skupine izrađena i usvojena strategija održivog razvoja. Ona služi kao temelj za razvoj društva u području održivog poslovanja i određuje objavljivanje nefinancijskih informacija koje se odnose na okolišne, društvene i kadrovske aspekte, poštivanje ljudskih prava te pitanja vezana uz borbu protiv korupcije i podmićivanja.

U društvu vrijede Smjernice Osiguravateljske grupe Sava za odgovorno preuzimanje okolišnih, društvenih i upravljačkih rizika u području imovinskih osiguranja, koje društva u grupi primjenjuju prilikom sklapanja osiguranja. Na razini skupine također je uspostavljena Politika održivog ulaganja Osiguravateljske grupe Sava, koja između ostalog određuje djelatnosti u koje grupa ne ulaže. U okviru klimatskih rizika na razini grupe prate se fizički rizici i rizici tranzicije. Fizički rizici se u poslovnom modelu osiguravajućih društava najviše očituju u povećanom riziku od prirodnih katastrofa i šteta uzrokovanih vremenskim nepogodama. Procjena materijalnosti utjecaja klimatskih rizika objavljena je u Izvješću o solventnosti i financijskom položaju Osiguravateljske grupe Sava za 2024. godinu, u poglavlju C.6.3 Održivi rizici i klimatski rizici.

Društvo pomoću klimatskih scenarija usmjerenih na budućnost analizira moguće gubitke povezane s klimatskim rizicima, kao što su ekstremni vremenski uvjeti i prijelaz na niskougljično gospodarstvo. Društvo je svjesno važnosti klimatskih rizika za svoje dugoročno poslovanje, zbog čega su ti rizici krajem 2024. godine kvalitativno i kvantitativno obrađeni u Izvješću o solventnosti i financijskom položaju Osiguravateljske grupe Sava za 2024. godinu, i to u sklopu vlastite procjene rizika i solventnosti (ORSA).

Društvo nastoji ostvariti ciljeve Europskog zelenog plana i ciljeve Pariškog sporazuma. U strategiji upravljanja ulaganjima za razdoblje 2023.–2027. postavljen je cilj smanjenja emisija stakleničkih plinova iz opsega 1 i 2 za 55 % do 2030. godine. Na temelju toga, pokazatelji PAI 1.1, 1.2, 1.4, 1.10 i 1.14 smatraju se prioritetnima, a ublažavaju se ograničenjima ulaganja u sektore kako je određeno politikom održivog ulaganja skupine.

Usporedba s prethodnim razdobljima

Kao što je vidljivo iz tablice u poglavlju 2. ove izjave, kod većine izračunatih pokazatelja PAI smanjeni su glavni negativni utjecaji investicijskih odluka na čimbenike održivosti ili nije bilo značajnijih promjena u odnosu na prethodno razdoblje. Također, kod većine pokazatelja poboljšana je pokrivenost podacima, što kod nekih pokazatelja posljedično povećava vrijednosti pojedinog izračuna.

Kod klimatskih i drugih okolišnih pokazatelja koji se odnose na ulaganja u poduzeća u koja se ulaže, kod pokazatelja 1.1 i 1.2 došlo je do smanjenja emisija stakleničkih plinova i ugljičnog otiska. Kod pokazatelja 1.3, koji mjeri intenzitet emisije stakleničkih plinova po milijunu eura prihoda poduzeća, došlo je do povećanja vrijednosti, ponajviše zbog poboljšane pokrivenosti podacima.

Udio ulaganja u poduzeća koja djeluju u sektoru fosilnih goriva (pokazatelj 1.4) smanjio se u odnosu na 2023., kao i vrijednost pokazatelja 1.5 (udio potrošnje i proizvodnje energije iz neobnovljivih izvora). Kod pokazatelja 1.6 došlo je do smanjenja vrijednosti u svim sektorima, osim u sektoru NACE H (prijevoz i skladištenje), gdje je zabilježeno povećanje potrošnje energije u GWh po milijunu eura prihoda, što proizlazi iz bolje pokrivenosti podacima. Za taj sektor društvo trenutno nema definirana ograničenja ulaganja.

Kod pokazatelja 1.7 u referentnom je razdoblju u odnosu na 2023. došlo do povećanja udjela ulaganja u poduzeća koja posluju na osjetljivim područjima biološke raznolikosti. Kod pokazatelja 1.8, koji mjeri emisije u vodu koje stvaraju poduzeća u koja se ulaže, zabilježeno je značajno smanjenje za 12,88 tona emisija po milijunu eura ulaganja. Zavarovalnica Sava za ta dva pokazatelja trenutno još nema postavljene ciljeve za smanjenje utjecaja, ali predviđa da će se primjenom isključujućih sektora u investicijskom procesu neizravno pozitivno utjecati na smanjenje oba pokazatelja. Kod pokazatelja 1.9, koji mjeri tone opasnog i radioaktivnog otpada koji stvaraju poduzeća u koja se ulaže, došlo je do smanjenja u 2024. u usporedbi s prethodnim razdobljem.

Kod pokazatelja od 1.10 do 1.14 većinom je zabilježeno smanjenje vrijednosti, osim kod pokazatelja 1.13, gdje je povećan omjer žena i muškaraca u upravnim odborima poduzeća u koja se ulaže – s 35,74 % na 36,6 %.

Kod pokazatelja koji se odnose na ulaganja u države i nadnacionalne subjekte, kod okolišnog pokazatelja 1.15 zabilježeno je smanjenje intenziteta emisije stakleničkih plinova država u koje se ulaže, što je u skladu s održivom investicijskom politikom društva. Kod pokazatelja 1.16 smanjen je apsolutni i relativni broj svih država u koje se ulaže, a u kojima su prekršena socijalna prava. Apsolutni broj u 2024. iznosio je 4,75, što je 1,25 manje nego 2023., dok je relativni broj u 2024. u odnosu na prethodno razdoblje smanjen za 1,48 postotnih bodova.

Za pokazatelj 1.17, koji se koristi za ulaganja u nekretninsku imovinu, Zavarovalnica Sava je za referentnu godinu uspjela prikupiti podatke za 28 % svih ulaganja u nekretninske i infrastrukturne fondove. U 2024. godini udio ulaganja u nekretnine povezane s iskorištavanjem, skladištenjem, transportom ili proizvodnjom fosilnih goriva iznosio je 1,00 %, što predstavlja povećanje u odnosu na prethodnu godinu, a proizlazi iz bolje pokrivenosti podacima. Kod pokazatelja 1.18 društvo je prikupilo podatke za vlastite nekretnine i neke nekretninske fondove, čime je ostvareno 34 % pokrivenosti podacima. Kod samog pokazatelja, u 2024. došlo je do povećanja udjela ulaganja u energetske neučinkovite nekretnine za 4 postotna boda, s 33 % u 2023. na 37 % u 2024.

Kod dodatnih pokazatelja koji se koriste za ulaganja u poduzeća, društvo je i za 2024. odlučilo izvještavati o pokazateljima 2.4 i 3.14. Kod pokazatelja 2.4 (ulaganja u poduzeća bez inicijativa za smanjenje emisija ugljika) u 2024. došlo je do povećanja za 1,76 %. Kod pokazatelja 3.14, koji prikazuje broj ozbiljnih problema i incidenata povezanih s ljudskim pravima, u 2024. nije bilo promjena u usporedbi s prethodnim razdobljem, ali se poboljšala pokrivenost podacima.